

ДРАМАТУРГІЯ

Шкільна драма

Театральні видовища в Україні були відомі ще з часів Київської Русі. Діалоги, танці – елементи драматичного твору – сягають сивої давнини: вони наявні ще в обрядових піснях. Перші українські драми XVII ст. були віршованими діалогами й називалися шкільними, бо їх створювали й виконували в школах. Авторами драматичних творів, як правило, були викладачі поетики, а виконавцями – їхні учні. Вистави проводили не лише в школах, а й на майданах, особливо на ярмаркових, перед широкою аудиторією. За допомогою найпростішої драми учні розвивали свої ораторські здібності. По суті шкільна драма була навчальним предметом і сприяла розвитку драматургії та театру.

Шкільна Драма

Шкільна драма — жанр латиномовної релігійної драматургії, що виник на межі 15-16 ст. в країнах Західної Європи.

Шкільна драма була поширеною на Україні в барокову добу XVII-XVIII століття. Писали ці твори викладачі риторики Києво-Могилянської академії. У шкільній драмі розігрувались сюжети, як правило, релігійного характеру. Шкільна драма мала мати кілька типів, в залежності від тематики: великодні, різдвяні, драми про святих православної церкви та історичні драми.

Інтермедія

Із розвитком шкільної драми пов'язане виникнення інтермедії. Інтермедія (від латин. *inter* – між, *medius* – те, що міститься посередині) – невелика за обсягом комічна сценка або п'єса, яку виконували між актами основного драматичного дійства. Вона мала за мету дати відпочинок і розвагу глядачеві, стомленому серйозною дією, що розігрувалася в основній п'єсі. За змістом інтермедії, як правило, не були пов'язані із твором, у перервах якого їх розігрували. Їх писали близькою народові мовою, тому вони й набули неабиякої популярності. За основу українських інтермедій взято мотиви й сюжети, які відображали життя та побут українського народу. Авторами й виконавцями інтермедій були здебільшого учні тодішніх шкіл, зокрема студенти Києво-Могилянської академії та мандрівні дяки. Мандрівними дяками називали бідних студентів Києво-Могилянської академії (або учнів духовних шкіл), які під час різдвяних і великодніх канікул мандрували селами й містами України, щоб заробити на прожиття. Вони створювали й вертепи і під час Різдвяних свят показували вистави з колядками.

Вертеп

Вертеп – це старовинний пересувний ляльковий театр, який ставив релігійні й світські п'єси. Вертепна драма виникла в XVII ст. Вертеп як похідний будиночок був зроблений з тоненьких дощок і картону. Кожну ляльку прикріплювали до дроту. Вертепник вводив її у двері й водив у потрібному напрямку. У верхній частині будиночка розігрувалися сцени релігійного змісту, а в нижній – із світського життя, як правило, сцени комічного характеру.

Вертепна скриня схожа на будиночок, що має два поверхи, які за християнською традицією трактувалися як "небо" і "земля". Виготовлений із дерева або картону, відкритий з боку глядача, будиночок міг бути різного розміру (до двох метрів заввишки і одного метра завширшки).

Завдання: Скажи своїми словами й запиши нижче визначення наступних слів: «українська шкільна драма», «інтермедія» та «вертеп».

«Українська шкільна драма» – це _____

«Інтермедія» – це _____

«Вертеп» – це _____

Микола Гоголь «Ніч перед Різдвом»

Український текст

Останній день перед Різдвом пройшов. Зимова ясна ніч наступила. Зиркнули зірки. Місяць величаво піднявся на небо посвітити всім добрим людям і всьому світу, щоб було весело колядувати і славити Христа.

В ніч перед Різдвом місяць сходить на небо, щоб висвітлити хутір біля Диканьки. Відьма, збираючи зірки, зустрічає чорта, який краде з неба місяць, щоб помститися ковалю Вакулі, за майстерно розписану церковну стіну.

В безмісячну ніч козак Чуб, батько красуні Оксани, не піде до дяка на кутю, і Вакула не зустрінеється перед святом зі своєю коханою.

Поки чорт доглядав за відьмою, нашіптував їй те, що «зазвичай нашіптують всім жінкам».

Чуб із кумом, вийшовши з дому і здивувавшись непроглядній пільмі. Але

Англійський текст

The last day before Christmas passed. Winter clear night came. The stars appeared. The moon majestically rose to the sky to lighten all the good people and the whole world, so that it would be fun to charm and praise Christ.

On the night before Christmas, the moon goes to heaven to illuminate the farm at the edge of the village near Dykanka. The witch, collecting stars, meets the devil who steals from the sky the Moon to avenge the blacksmith Vakula, for the skillfully painted church wall.

In the moonless night, Cossack Chub, the father of the beautiful Oksana, will not go to the devil on Christmas Eve, and Vakula will not meet before the holiday with his beloved.

While the devil was taking care of the witch, whispered to her that "they usually whisper to all the female".

Chub with his best friends, having left the house, were amazed at the imperishable

пішли на застілля. В цей час, в хату Чуба тихо увійшов коваль.

Оксана крутилася перед дзеркалом, нахваляючи свою красу. Милуючись собою, вона не відразу помітила Вакулу. Коваль любив Оксану, вона лише глузувала над ним. Стук у двері перервав їх бесіду. Коваль пішов відкривати.

За дверима виявився збившийся через заметіль з дороги Чуб, який втратив попутника. Козак вирішив повернутися додому. Побачивши свою хату, він постукав. Однак, почувши голос коваля, подумав, що це його будинок. Вакула, що не розібравши через хуртовину, хто прийшов, вигнав козака. Чуб подумав, що хата чужа, а в ній коваль. Значить, мати Вакули вдома одна і попрямував в гості до Солохи.

Чорт, вившись навколо відьми, зронив місяць, який піднявся в небо і освітив все навколо. Заметіль стихла. Галаслива юрба вломила в хату Чуба і закрутила у веселому хороводі Оксану і коваля. На одній зі своїх подруг горда красуня побачила красиві черевики, розшиті

darkness. But they went to the feast. At this time, the blacksmith came quietly into Chuba`s house.

Oksana spun in front of the mirror, praising her beauty. Admiring herself, she did not notice Vakula at once. The blacksmith loved Oksana, but she only mocked him. The knock at the door interrupted their conversation. Smith went to open.

Behind the door was a blizzard from the road Chub, who lost his fellow traveler. The Cossack decided to return home. Having seen his own house, he knocked. However, hearing the blacksmith's voice, he thought that it's not his house. Vakula, who did not understand through the blizzard, who had come, kicked out a Cossack. Chub realized that it was a stranger's house. It means a blacksmith, it means that Vakula's mother was home alone and he headed to visit Solokha.

Devil, waving around the witch, dropped the moon that rose to the sky and illuminated everything around. Blizzard stopped. The loud crowd came into Chuba's house and swirled in a fun round dance Oksana and a blacksmith. One of the girlfriends, a proud beauty saw

золотом. Вакула пообіцяв дістати для бажаної Оксани черевики ще красивіші, але примхлива дівчина заявила, що їй потрібні тільки ті, що носить цариця. Якщо коваль дістане їй такі, то вона вийде за нього заміж.

У будинок привітної Солохи один за одним почали приходити гості – козаки. Чорт сховався в мішок з-під вугілля. Потім голові і дяку довелося залазити в мішки. Найбажаніший гість – вдівець Чуб (чиє багатство планувала забрати Солоха), вліз в мішок на дяка. Останній гість, козак Свєрбигуз, був великий і в мішок б не помістився. Тому його Солоха вивела в город, щоб вислухати, навіщо він прийшов.

Вакула, повернувшись додому, побачив посеред хати мішки і вирішив прибрати їх. Взявши важкі мішки, він вийшов з дому.

На вулиці, в натовпі, йому почувся голос Оксани. Вакула кинув мішки, пробрався до коханої, але Оксана, нагадавши йому про черевички, засміялася і втекла. Розгніваний коваль вирішив вчинити самогубство. Але, передумав і

beautiful shoes, embroidered with gold. Vakula has promised to get the Oksana's desired boots even more beautiful, but the capricious girl said that she needed only those who wears the queen. If the blacksmith gets her so, she will marry him.

In the house of the friendly Solokha, guests came to visit one by another - Cossacks. The devil hid in a sack from under the coal. Then the mayor and priest had to climb in sacks. The most desirable guest - the widower Chub (whose wealth Solokha planned to take), climbed into a sack on the priest. The last guest, the Cossack Sverbyhuz, was big and would not fit in the sack. Therefore, Solokha brought him to the garden to hear why he came.

Vakula, turning home, saw sacks in the middle of the house and decided to remove them. Taking heavy sacks away, he left the house.

On the street, in a crowd, he heard Oksana's voice. Vakula threw his sacks, went to his beloved, but Oksana reminded him of the shoes, laughed and ran away. An angry

пішов за порадою до запорожця Пацюка. За чутками, Пацюк дружив з чортом. Зневірений Вакула запитав, як знайти дорогу до чорта, щоб отримати від нього допомогу. Пацюк дав невиразну відповідь. Коваль вибіг із хати. Чорт, що сидів у мішку за спиною Вакули, не міг упустити таку жертву. Він запропонував ковалю угоду. Вакула погодився, але зажадав закріпити договір і, обманом перехрестивши чорта, зробив його смирним. Чорт був змушений везти коваля в Петербург. Гуляючі дівчата знайшли мішки, кинуті Вакулою. Вирішивши подивитися, що наколядував коваль, вони поспішили за санками, щоб відвести це в хату Оксани. Розгорається суперечка через мішок, в якому був Чуб. Кумова дружина, думаючи, що всередині мішка кабан, відбила його у чоловіка і ткача.

У мішку виявився не тільки Чуб, а й дяк, а ще в одному – голова. Прилетівши в Петербург на чорті, Вакула зустрів запорожців, що проїздили раніше через Диканьку. Він поїхав з ними на прийом до цариці. Під час прийому запорожці ведуть

blacksmith has decided to commit suicide. But he changed his mind and went for advice to the Cossack Rat. According to the rumor, Rat was friends with the devil.

Desperate Vakula asked how to find a way to the devil to get help from him. Rat gave a vague answer. The blacksmith ran out of the house. The devil was sitting in a sack behind Vakula's back could not miss such a victim. He offered a blacksmith a deal. Vakula agreed, but demanded to consolidate the contract and, deceiving the cross of the devil, made him humble. The devil was forced to carry the blacksmith in St. Petersburg. Walking girls found sacks thrown by Vakula. Having decided to see what the blacksmith had, they rushed for a sledge to take it to Oksana's house. A quarrel started because of a sack in which Chub was. Friend's wife, thinking that inside the sack was a boar, and she took it from her husband and weaver.

In the sack was not only Chub, but also a priest, and in another one – the mayor. Upon arriving in St. Petersburg on the devil, Vakula met the Cossacks who traveled through Dykanka earlier. He went with them to the

мову про свої турботи. Цариця запитала, чого ж хочуть козаки. Вакула впав на коліна і попросив черевички, такі ж, як у государині. Убита щирістю коваля, цариця звеліла принести йому черевички. Весь хутір говорив про смерть коваля.

Вакула, обдурив чорта, прийшов з подарунками до Чуба сватати Оксану. Козак дав згоду ковалю, а Оксана з радістю зустріла Вакулу. Вона була готова вийти за нього і без черевиків. Пізніше у Диканьці хвалили чудно розписаний будинок, в якому жила сім'я коваля. Там був зображений чорт в пеклі.

queen's reception. During the reception Zaporozhtsi spoke up about their worries. The queen asked what the Cossacks wanted. Vakula fell to his knees and asked for her shoes, the same as the Empress has. Killed by the sincerity of the blacksmith, the queen commanded to bring him her shoes. The whole village spoke about the blacksmith's death.

Vakula, deceiving the devil, came with gifts to Chub for his permission to marry Oksana. Cossack gave a word to the blacksmith, and Oksana was glad to meet Vakula. She was ready to get marry him and even without shoes. Later in Dykanka, the beautifully painted house was praised in which the blacksmith's family lived. There were depicted a devil in hell.

Вправа 1. Склади українсько-англійський словник незнайомих слів до теми цього уроку та вивчи їх. 😊

Вправа 2. Подивися за посиланням внизу мультфільм за твором Миколи Гоголя «Ніч перед Різдвом».

<https://www.youtube.com/watch?v=JufyT0WqmRY&t=1581s>

Вправа 3. Заповни пропуски відповідним словом за змістом твору М. Гоголя «Ніч перед Різдвом».

1. Місяць величаво піднявся на небо посвітити всім добрим людям і всьому світу, щоб було весело колядувати і славити _____.
2. В ніч перед Різдром місяць сходить на небо, щоб висвітлити хутір біля _____.
3. Відьма, збираючи _____, зустрічає _____.
4. Чорт краде з неба _____, щоб помститися ковалю Вакулі, за майстерно розписану церковну стіну.
5. Козак _____, батько красуні Оксани.
6. Оксана крутилася перед _____, нахваляючи свою красу.
7. Привітна Солоха-відьма один за одним ховала своїх гостей у _____.
8. Оксана сказала, що їй потрібні тільки ті черевики, що носить _____.
9. Вакула полетів на чорті до _____.
10. Оксана з радістю зустріла Вакулу, тому що вона була готова вийти за нього і без _____.

Вправа 4. Дай відповіді на запитання до твору М. Гоголя «Ніч перед Різдром» та про мультфільм, що був зроблений за цим твором.

1. Коли відбуваються події у творі та мультфільмі, тобто напередодні якого свята?
2. Хто написав твір за яким було зроблено мультфільм «Ніч перед Різдром»?
3. Назви головних персонажів твору М. Гоголя «Ніч перед Різдром».
4. Хто така Солоха?
5. Кого любив коваль?
6. Як називався хутір, де відбувалися події?
7. За яких умов Оксана погодилася одружитися з ковалем?
8. Хто є твоїм улюбленим персонажем у творі чи мультфільмі, поясни чому?
9. Як ти думаєш, чи трапляються дива перед Різдром?
10. Про що цей твір і мультфільм?
11. Де і коли був зроблений мультфільм?

12. Чи тобі сподобався кінець твору і мультфільму, поясни чому?

13. Яка твоя улюблена сцена з твору «Ніч перед Різдвом» чи мультфільму за цим твором, чому?

Вправа 4. Склади 7-10 тестових запитань за змістом твору М. Гоголя «Ніч перед Різдвом».

Наприклад,

1. Як звали коваля?

А. Микола.

Б. Чуб.

В. Вакула.

Г. Пацюк.

